

SUOMEN MATKAILUSTRATEGIA VUOTEEN 2020
&
TOIMENPIDEOHJELMA VUOSILLE 2007 – 2013

SEURANTARAPORTTI
2008

Työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Lea Häyhä

TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

- 1) Yhtenäisillä Suomi -mielikuvilla vahvempi maakuva, s. 3**
- 2) Palveluketjun katkeamattomuudella tyytyväisempiä asiakkaita, s. 4**
- 3) Sujuva saavutettavuus matkailun kehittymisen elinehto, s. 7**
- 4) Koulutuksella ja tutkimuksella vahvempi ammattitaito ja osaavaa työvoimaa, s. 12**
- 5) Infrastruktuuria kehittämällä lisää toimivuutta ja kilpailukykyä, s. 16**
- 6) Matkailuelinkeinon säädösympäristöä kehittämällä kannattavampi yritystoiminta, s. 18**
- 7) Matkailutoimijoiden työnjakoa selkeyttämällä ja verkostoitumista lisäämällä tehokkuutta kehittämiseen, s. 19**
- 8) Rahoitusta strategian mukaisesti kohdentamalla nopeampaa kasvua, s. 20**
- 9) Lisätyt toimenpiteet, s. 23**
 - Virallisen hotelliluokituksen toteuttaminen Suomessa**
 - Matkailun ja elämystuotannon osaamisklusteri**

1) Yhtenäisillä Suomi -mielikuvilla vahvempi maakuva

1. Laaja-alaisen Suomi-viestinnän toteuttaminen

Valmisteltiin kevään 2007 aikana matkailutoimijoiden yhteistyönä matkailullisen Suomi - brändinkuvan kulmakivet (4 c.tä). Lanseerattiin konsepti elinkeinolle elokuussa 2007 ja aktiivisesti eri tilaisuuksissa sen jälkeen. Käynnistettiin kilpailutus visuaalitiikasta (joka valmistui helmikuussa 2008).

Tekn tri Seppo Rainisto ja KTT Teemu Moilanen tekivät Finland Promotion Boardin/ MEKin ja UM:n toimeksiannosta teoreettisen viitekehysten brändityölle ja laativat toimenpideohjelman. Toteutettiin kysely Suomi - kuvasta runsaassa kymmenessä maassa UM:n edustustoissa ja Finpron vientikeskuksissa sekä laadittiin selvitys Suomi-kuvan nykytilasta aiemman, erittäin runsaan tutkimus- ja lähdeaineistoon perustuen.

Nimettiin uuteen MEKin organisaatioon maabrändityöstä vastaava päällikkö.

Käynnistettiin alustava brändiyhteistyö suuryritysten kanssa. Erityisesti ryhmässä mukana Nokian ja Koneen edustajat.

Liittyttiin Nation Brands Indexiin MEK/Finland Promotion Board

Käynnistettiin venäläisille suunnatun Suomi-portaalin hanke Finland Promotion Board/UM yhteistyössä Sitran kanssa.

2) Palveluketjun katkeamattomuudella tyytyväisempiä asiakkaita

2. Kohderyhmätuntemuksen ja -ajattelun vahvistaminen

OPH: Kohderyhmätuntemuksen ja -ajattelun vahvistaminen kirjataan matkailualan perustutkinnon perusteisiin osaamistavoitteeksi tutkinnon perusteiden tarkistamisen yhteydessä. Perusteiden tarkistamistyö alkoi vuonna 20007, ja tarkistetut perustutkinnon perusteet otetaan käyttöön vuonna 2009.

3. Asiakaslähtöisen tuotekehityksen ja tuotteistamisen kehittäminen

Suomella on matkailullista potentiaalia erityisesti tuoteteemoissa, jotka liittyvät lumeen ja joulun, vesistöihin ja suomalaiseen hyvinvointiin sekä tapahtumiin. Tuoteteemojen koordinoitun kehittämisen varmistamiseksi laaditaan valtakunnalliset tuotekehitysohjelmat, joiden koordinaatiovastuu on pääosin MEKillä.

MEK on luonut toimintamallin teemojen tuotekehittämiseksi ja kehittämisen työvälineen. MEK on aloittanut myös yhteistyön valtakunnallisten teemahankkeiden kanssa, kuten hyvinvointi (Villi Pohjola), ulkoilma-aktiviteetit (Outdoors Finland – hanke) ja kulttuurimatkailun kehittäminen (opetusministeriö). Outdoors Finland – hankkeen tavoitteena on pyöräily-, melonta-, kalastus-, sauvakävely-, vaellus-, veneily-, ratsastus- ja eläinten katselutuotteiden kehittäminen ja saattaminen markkinoille.

Kehittäminen toteutetaan yhdessä Matkailun ja elämystuotannon osaamisklusterin kanssa, jolloin eri osapuolet jakavat ja ottavat vastuuta tuotekehityksen eri vaiheista. MEK järjestää tuoteakatemiaa eri teemoista. Ne ovat kolmivaiheisia ja tarvitsevat laajaa yhteistyöverkostoa tuekseen. Ensimmäinen vaihe on teemakohtainen valtakunnallinen seminaari, jossa jaetaan markkinatietoa trendeistä, kysynnästä, laatuvaatimuksista jne. Toinen vaihe on tuotetestaus, johon voivat osallistua laatu- ja tuotekriteerit täyttävät yritykset. Muotona joko matkanjärjestäjien tutustumismatkat tai tuotetyöpajat tai molemmat yhdistettynä. Kolmas vaihe on myyntiworkshop, joka voi olla joko alueellinen tai teemakohtainen workshop tai valtakunnallinen Purpuri (aik. 2010).

TEM: Tuotekehityshankkeiden alueellinen tiedotus on käynnistetty ja kohdennettu lähes kaikkiin TE-keskusalueisiin ja alueellisiin toimijoihin yhteistyössä MEKin ja matkailun toimialajohtajan kanssa.

MMM:n rahoituksella on koottu Kalastusmatkailun kehittämisen valtakunnallinen toimenpideohjelma 2008 - 2013 (MMM:n julkaisu 2/2008). Ohjelmassa määritellään kalastusmatkailun kehittämistavoitteet tuleville vuosille sekä kehittämisen avainalueet ja toimenpide-ehdotukset kalastusmatkailuelinkeinon kilpailukyvyyn ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi.

Matkailun teemaryhmä on koonnut valtakunnallista kylämatkailun kehittämisohjelmaa, jonka toteuttaminen keväällä 2008 aloitettiin 12 pilottikylän

valinnalla. Koska Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman valtakunnallinen hankerahoitus ei käynnistynyt vielä vuonna 2008, kehittämisohjelman koordinaatio-osa ei kuitenkaan pääse liikkeelle samaan aikaan kylien omien kehittämishankkeiden kanssa, joten ohjelman käynnistyminen viivästyy.

OPM on asettanut kulttuurimatkailun työryhmän, jonka tehtävänä on käynnistää valtakunnallisen matkailustrategian ja kulttuuriviennin kehittämisohjelman mukaisia valtakunnallisia toimia kulttuuriin pohjautuvien tuotteiden kehittämiseksi. Keskeiset kehittämistoimet ovat tietopohjan tuottaminen, tilastointi- ja seurantajärjestelmän kehittäminen sekä kulttuuri- ja matkailualan toimijoiden vuoropuhelun edistäminen.

TEM ja OPM ovat toteuttaneet nouseville matkailukohteille suunnatun Destination of Excellence in Finland –kilpailun (ns. DEEF-hanke) osana Euroopan komission European Destinations of Excellence -hanketta (ns. EDEN -aloite). Kilpailulla rohkaistiin paikallisen kulttuurin ja elämäntavan hyödyntämistä matkailupalvelujen tuotteistamisessa ja sitä kautta pyrittiin vahvistamaan kulttuurimatkailun roolia Suomen matkailutarjonnassa. Kilpailuun osallistui 29 nousevaa matkailukohdetta ja voittanut kohde julkistettiin 3.6.2008 TEMin matkailun ajankohtaisseminaarissa. Voittajakohde palkitaan myös Euroopan komission Matkailufoorumissa 18.-19.9.2008 Bordeaux'ssa ja se pääsee osaksi laajaa eurooppalaista matkailukohteiden verkostoa.

Tekesin Vapaa-ajan palvelujen tutkimus- ja kehittämisohjelma vuosille 2007 – 2009:

Yritysten kehittämishankkeisiin on 31.3.2008 mennessä myönnetty yhteensä 1 630 000 euroa 15 hankkeeseen, joiden kokonaisvolyymi on 3 000 000 euroa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkimushankkeisiin on myönnetty rahoitusta 1 210 000 euroa 7 hankkeeseen, joiden kokonaisvolyymi on 1 500 000 euroa. Ohjelman tavoitteena on rahoittaa vuoden 2009 loppuun mennessä yrityshankkeita 2 800 000 eurolla ja tutkimushankkeita 3 500 000 eurolla.

Yritysten hankkeet suuntautuvat monipuolisesti vapaa-ajan palveluihin ja painottuen liikuntapalveluihin. Tietotekniikan kehittäminen on mukana tavalla tai toisella useimmissa hankkeissa. Tutkimushankkeet kohdistuvat samoin monipuolisille vapaa-ajan alueille. Tyypillisiä ovat liikuntaa, tapahtumajärjestelyjen erikoisosaamista, yritysverkoston palveluprosesseja, tulevaisuuden hotelliasumista ja vapaa-ajan palveluja tukevaa, soveltavaa tietotekniikkaa ja mobiilitekniikkaa kehittäviä hankkeita. Yritysten rahoitusosuuden tulee olla tutkimushankkeissa tyypillisesti 15 – 25 %.

4. Markkinointiviestinnän ja jakeluteiden monipuolisen käytön kehittäminen

5. Valtakunnallisen sähköisen informaatio- ja kauppapaikan luominen

Maaportaali -projektin 1. vaiheessa keskityttiin järjestelmän yksityiskohtaiseen konseptointiin, sen palvelujen/toimintojen määrittelyyn sekä yhteistoiminnan prosessimalleihin. Työ päättyy suunnitellusti 30.6.2008 mennessä tekniseen toteuttamissuunnitelmaan. Tulosten hyväksynnän jälkeen hanke voi siirtyä toteutukseen (2. vaihe), joka puolestaan kestää 10 kk. Näin ollen maaportaali, jonka tuleva web-osoite on www.visitfinland.com, on suunniteltu julkaistavaksi yleisölle kesäkuussa 2009. Hankkeen laajuus koko matkailuelinkeinon yhteisenä sähköisen kaupankäynnin alustana tekee siitä haastavan. Se edellyttääkin matkailualan toimijoiden, teknisen toteuttajan ja MEKin välistä tiivistä, aitoa yhteistyötä.

Maaportaalissa hyödynnetään viimeisintä teknologiaa, esimerkiksi suositustyökaluja. Portaali tarjoaa matkailuelinkeinolle mahdollisuuden esitellä tuotteita, asiakkaille mahdollisuuksia vertailla niitä ja tehdä varauksia. Yhteisöllisyyspalvelut antavat asiakkaille mahdollisuuden myös kommunikoida keskenään. Mobiilipalvelut täydentävät kokonaisuutta.

6. Asiakkuuksien ja asiakkuusprosessien hallinnan tason parantaminen

*MMM on myöntänyt vuodelle 2008 maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän poikkihallinnollisen **matkailun teemaryhmän** toimintaan 145 000 euroa. Teemaryhmä toteuttaa matkailustrategiaa mm. teemakohtaista kehittämistyötä edistämällä ja kokoamalla sekä laadun kehittämistyökaluja parantamalla.*

***TE-keskukset** rahoittavat yritysten kehittämishankkeiden lisäksi yritysten toimintaympäristöä ja yritysten koulutusohjelmia. Toimialapäälliköiden matkailua koskevissa rahoituslinjauksissa on huomioitu laadun ja turvallisuuden suositeltavan tukemisen lisäksi sähköisen kaupankäynnin kehittämiseen liittyvät kehittämishankkeet. Ympäristökysymykset on todettu myös tärkeiksi hankkeiden tavoitteiksi.*

***Laatutonni**-työkalua on kehitetty lisäämällä siihen turvallisuus- ja ympäristöosuudet. ”Palvelua Sydämellä” -työkirja on päivitetty. ”Laatutonni”, ”Palvelua Sydämellä” ja ”Maakuntien parhaat” laadunkehittämistyö jatkuu.*

*Matkailun **turvallisuuspassi** – koulutusta (ns. MATUPA-hanke) hotelli- ja ravintola-aloille sekä hiihtokeskuksille ja ohjelmapalvelualoille on toteutettu Lapissa vuosina 2006 - 2007. Myös kouluttajia on koulutettu 2007 ja laadittu oppimateriaalia. MATUPA-hanke on toteutettu Lapin lääninhallituksen ESR-rahoituksella.*

Rovaniemen koulutuskuntayhtymä on yhteistyössä Lapin lääninhallituksen, Lapin TE-keskuksen, Lapin liiton ja Elämystuotannon osaamiskeskuksen, Lapin ympäristökeskuksen ja yritysten kanssa käynnistämässä Matkailun turvallisuushanketta, jonka tavoitteena on Lapin matkailustrategiaan ja sisäisen turvallisuuden ohjelmaan kytkeytyen pilotoida valtakunnallisestikin hyödynnettävä turvallisuusstrategia.

”Tunne Turvaa” -koulutuksia on järjestetty vuonna 2007. Tunne turvaa -kouluttajien sekä Palvelua Sydämellä -valmentajien osaamista on koulutuksen ja kriteereiden laatimisen avulla parannettu.

3) Sujuva saavutettavuus matkailun kehittymisen elinehto

7. Matkailuelinkeinon tarpeiden huomioiminen Suomen liikennejärjestelmän kehittämisessä

Tiehallinnon matkailutyöryhmät ja verkostoituminen matkailuelinkeinon kanssa

Lapin tiepiiri vetää Tiehallinnon valtakunnallista matkailutyöryhmää ja Lapin matkailuyhteistyön ohjausryhmää. Hämeen, Turun, Uudenmaan ja Vaasan tiepiireissä toimii myös alueellinen matkailutyöryhmä. Työryhmät kokoontuvat 1-3 kertaa vuodessa käsittelemään matkailuelinkeinon vaikuttavia tieliikenteen ajankohtaisia asioita. Työryhmien jäsenet ovat osallistuneet mm. talvihoidon tasoa määrittävien toimintalinjojen päivitystyöhön ja uuden viitoitusohjeen laadintaan.

Tiepiirejä on kannustettu osallistumaan oman alueensa matkailutapahtumiin kuten TEMin matkailun ajankohtaisseminaariin ja matkamessuille sekä matkailuhankkeisiin tieliikenteen asiantuntijoina. Lapin tiepiiri on esimerkiksi mukana Lapin matkailustrategian toteutumista valvovassa ohjausryhmässä.

Jokaiseen tiepiiriin on nimetty matkailuyhdyshenkilö, joiden muodostama matkailuverkosto kokoontuu säännöllisesti käsittelemään matkailuyhteistyön kautta esiin tulleita tarpeita.

8. Maahantulomuodollisuuksien sujuvoittaminen

UM: Viisumivelvollisten matkailijoiden maahantulolupien saantia on tehostettu nopeuttamalla viisumikäsitteilyä uusilla toiminnallisilla ja tietoteknisillä ratkaisulla

UM: Suomen edustustojen liike- ja lomamatkailijoille annettavia viisumipalveluja on kehitetty nopeuttamalla hakemusten käsitteilyaikoja.

9. Sujuvien liikenneyhteyksien turvaaminen

Joukkoliikenne

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on vuoden 2008 talousarviossa ja tähän liittyvissä kehyspäätöksissä päätetty valtion osallistumisesta suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen tukemiseen palvelutasoa nostamalla vuodesta 2009 alkaen. Vuosille 2009 – 2011 määrärahoja on varattu yhteensä 22,5 miljoonaa euroa.

Liikennepoliittinen selonteko

Hallitus antoi huhtikuussa 2008 eduskunnalle liikennepoliittisen selonteon, johon sisällytettiin maaliskuussa 2008 tehdyn kehyspäätöksen mukaiset perusväylänpidon, liikenneväylähankkeiden ja joukkoliikenteen rahoitusesitykset. Liikenneyhteyksiä turvaavia ja matkailupalveluja hyödyntäviä uusia hankkeita vaalikaudella 2007 – 2011 ovat mm. pääkaupunkiseudun kehäradan suunnittelun aloittaminen v. 2009, E18 Koskenkylä – Kotka moottoritien rakentamisen aloittaminen, Pohjanmaan radan kunnostus I vaihe, Kokkola – Ylivieska

lisäraiteen rakentaminen, Rovaniemi – Kemijärvi ja Seinäjoki – Vaasa (aloitus v. 2010) rataosien sähköistäminen sekä Lahti – Luumäki rataosan kunnostaminen (valmis v. 2010) Hallitusohjelmassa on tehty periaatepäätökset myös mm. Ylivieska – Iisalmi ja Hyvinkää – Hanko rataosuuksien sähköistämisestä (v. 2011 jälkeen). Lisäksi valtio osallistuu Helsingin ja Espoon välisen metroradan rakentamiskustannuksiin 30 prosentilla. Hankesalkkuun on sisällytetty myös useita tieyhteyksien kehittämishankkeita.

Lentoliikenne

Rovaniemi – Murmansk lentoyhteyden uudelleen avaamista on esitetty Barentsin matkailun sektoriohjelmassa 2006 – 2013.

***LVM:** LVM, Varkauden kaupunki ja Savonlinnan seudun kuntayhtymä ovat sopineet lentoliikenteen järjestämisestä Helsingistä kolmiolentona huhtikuun lopusta 2008 lokakuun loppuun 2010 saakka. Lentoliikennesopimus on tehty kilpailutuksen jälkeen Finncomm Airlines lentoyhtiön kanssa.*

Junaliikenne

***LVM: Helsingin ja Pietarin** välinen nopea junaliikenne alkaa todennäköisesti vuonna 2010. Matka-aika lyhentyy 3 – 3,5 tuntiin nykyisestä 5 -6 tunnista. Matkustajamäärän Helsinki-Pietari välillä on arvioitu nousevan nykytasosta (n. 337000) kolminkertaiseksi viiden vuoden kuluessa. Liikenteeseen tulee neljä pendolinotyyppistä matkustajajunaa. Parantamalla infrastruktuuria on mahdollista saavuttaa suurin osa matka-aika-tavoitteesta, kun Suomen puolella Lahti-Luumäki – rataosa valmistuu vuoden 2010 aikana. Myös Venäjän puolella parannetaan Pietarin ja rajan välistä rataosuutta samanaikaisesti.*

*Ratahallintokeskus saa toukokuussa 2008 valmiiksi myös selvityksen, jossa on ollut lähtökohtana selvittää ennen muuta **Heli-radan** (Helsinki–Loviisa–Kotka–Luumäki) mukainen ratakäytävä. Muut tutkitut vaihtoehdot ovat olleet nykyisen yhteyden parantaminen, Porvoo – Koskenkylä – Kouvola, Porvoo – Kotka –Luumäki sekä Porvoo – Kotka – Vaalimaa. Samassa yhteydessä on tarkasteltu, olisiko Helsingin ja Pietarin välinen ratayhteys syytä johtaa kulkemaan Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta. Rataa selvitetään ensisijaisesti henkilöliikenteen kannalta.*

*Helsinki-Vantaan lentokentälle vievän **kehäradan** rakentaminen alkaa vuonna 2009 ja on tarkoitus saada valmiiksi vuonna 2014.*

*Suora yöjunaliikenne **Helsingistä Kemijärvelle** jatkui taas 29.2.2008 alkaen. Yhteys katkesi syyskuussa 2006 VR:n muutettua Helsinki-Kemijärvi -yöjunan kaikki makuuvaunut uudentyyppisiksi kaksikerrosvaunuiksi, joilla ei VR:n mielestä ollut mahdollista liikennöidä sähköistämättömällä Kemijärven rataosuudella ilman suuria investointeja. Liikenne- ja viestintäministeriö teki 11. kesäkuuta 2007 VR Osakeyhtiön kanssa sopimuksen junaliikenteen ostoista. Liikenteen jatkamisen edellytyksenä on ollut että Rovaniemen ja Kemijärven välisellä sähköistämättömällä rataosuudella tarvittavat kaksi aggregaattivaunua saadaan käyttöön. Aggregaattivaunut syöttävät makuuvaunuille virtaa.*

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR:n sopimus kestää vuoden 2011 loppuun. Ministeriö käyttää sopimuskauden aikana liikenteen tukemiseen yhteensä enintään

4,93 miljoonaa euroa. Summaan sisältyy aggregaattivaunujen hinta, joka on yhteensä noin 1,5 miljoonaa euroa.

Kolarin yöjunaliikenteen jatkamista pidetään matkailuelinkeinon kannalta myös välttämättömänä. Liikenteen jatkuminen 2010-luvulla edellyttää, että liikenne- ja viestintäministeriö ja VR Oy neuvottelevat ratkaisun uuden makuuvaunukaluston hankinnasta valmiiksi vuoteen 2010 mennessä. Lisäksi Kolarin radan peruskorjaus on tarkoitus aloittaa vuoden 2011 jälkeen.. Peruskorjauksen taso riippuu siitä, tuleeko rataosuudelle kaivostoiminnan seurauksena tarvetta raskaisiin kuljetuksiin.

Laivareittiyhteydet

Hallitusohjelmaan on kirjattu: Suomalaisen merenkulun kilpailukykyä parannetaan tärkeimpien kilpailijamaiden tasolle EU:n sallimilla tukimuodoilla ja varustamoverotusta uudistamalla. Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta (miehistökustannusten tuki) ja lait eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta tulivat voimaan 1.3.2008. Samoin väylämaksujen ylikatteellisuuden poistamiseksi väylämaksuja on alennettu keskimäärin 10 %. Tätä koskeva väylämaksulain muutos tuli voimaan 1.1.2008.

LVM: Merenkurkun liikenteen liikennepalvelua koskeva Länsi-Suomen lääninhallituksen ostosopimus oli voimassa vuoden 2007 loppuun. Liikenteen vuoden 2007 taloustietojen mukaan liikenne oli edelleen tappiollista. Henkilöliikenteen kehitys ei ole mm. liikennöintitaukojen takia toteutunut suunnitellusti. Sen sijaan rahtiliikenne on jatkanut kasvua. Henkilöliikenteessä kasvusuuntaa onkin kohdistettava jatkossa matkailuliikenteen suuntaan.

Merenkulkuliikenteen kannattavuudesta tehtiin konsulttiselvitys ja tämän jälkeen lääninhallitus kilpailutti liikenteen vuosiksi 2008 – 2009. Suomen valtio ja Ruotsin valtio Uumajan kunnan kautta ovat lupautuneet tukemaan liikenteen jatkamista tänä aikana.

Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostoon on osoitettu vajaan 8 miljoonan euron vuosittainen määräraha, Määrärahaa ei ole tarkoitus käyttää saaristoliikenteen laiturien kunnostamiseen. Monet yhteysalusliikenteen käyttämät laiturit ovat kuitenkin rapistuneet ja vaatisivat kunnostusta. Liikenne- ja viestintäministeriö aikoo asettaa työryhmän määrittelemään saariston matkojen ja kuljetusten kohtuullinen, tavoitteellinen peruspalvelutaso sekä täsmentämään saariston yhteysalus- ja maantielauttapalvelujen hankintamenettelyjä.

Saimaan kanavan uutta vuokrasopimusta koskevat neuvottelut Suomen ja Venäjän federaation välillä pyritään saamaan virkamiestasolla päätökseen tämän vuoden loppuun mennessä. Arvion mukaan uusi vuokra olisi huomattavasti nykyistä suurempi. Jotta kanavaliikenteen kilpailukyky säilyisi, ei vuokrankorotusta ole tarkoitus periä kokonaan kanavan käyttäjiltä. Korotettu vuokra tulisi voimaan aikaisintaan vuonna 2010.

Maantieliikenne

LVM: Henkilöliikennelain kokonaisuudistus on aloitettu viime hallituskaudella säätämällä uusi taksiliikennelaki, joka tuli voimaan 1.8.2007. Linja-autoliikennettä koskevan lainsäädännön uudistus on aloitettu ja sen on tarkoitus tulla voimaan joulukuussa 2009.

Tiehallinto: Tiehallinto turvaa matkailullisesti merkittävien teiden kunnossapidon erityisesti talviesongin aikana. Keväällä kelirikko aiheuttaa paikoitellen ongelmia bussiryhmien liikkumiselle: ongelmat on pyritty minimoimaan ennakkotiedottamisen avulla, jolloin kiertoreittien käyttäminen ja luvan saaminen painorajoitetulla tiellä liikkumiselle on onnistunut.

Matkailuteiden osalta Tiehallinnon roolina on myöntää matkailutie-opasteet ja toimia suosituksenantajana matkailutie-statuksen saamiseksi. Ongelmana monien matkailuteiden osalta on projektirahoituksen päätyminen ja toimijoiden sitoutuminen matkailutien kehittämiseen. Lapin yliopistossa valmistui vuonna 2007 Tiehallinnon tilaama tutkimus Revontulentie-matkailutiestä. Tutkimustuloksissa on esitetty keinoja matkailutien tunnettuuden lisäämiseksi ja tien kehittämiseksi.

Kevyen liikenteen väyliä matkailukeskusten läheisyyteen on vaikea toteuttaa nykyisellä tienpidon rahoituksella. Tiepiirien toiminta- ja taloussuunnitelmissa on kuitenkin esitetty rakennettavaksi matkailua palvelevia kevyen liikenteen väyliä lähivuosina. Esimerkiksi Lapissa toteutetaan Levillä, Ylläksellä ja Pyhällä neljä kevyen liikenteen väylän investointia vuosina 2009–2010.

10. Matkailuliikenneinformaation ja -palveluiden käytön sekä opasteiden kehittäminen

LVM: Matkailijoita opastetaan jatkossa myös ruskeapohjaisilla liikennemerkeillä. **Uudet opastusmerkit** kertovat entistä tarkemmin vapaa-ajan matkailukohteista ja -palveluista. Uusia ruskeapohjaisia merkkejä on 17; niistä 11:ssä on täysin uusi tunnus. Uusista merkeistä selviää entistä yksilöidymmin, millaisesta matkailukohteesta on kyse. Nähtävyyksistä oman merkkinsä saavat nyt museo, maailmanperintökohde, luontokohde, eläintarha ja näköalapaikka, aktiviteeteista huvipuisto ja golfkenttä. Maaseutuyrityksiä kuvaavat aamiaismajoituksen, käsityöpajan, kotieläinpihan, suoramyynnin ja ratsastuspaikan merkit. Osa aiemmin sinisistä merkeistä vaihtuu ruskeapohjaisiksi. Näitä ovat uintipaikka, kalastuspaikka, hiihtohissi, mökkimajoitus sekä muu nähtävyys eli hannunvaakuna.

Merkkien uusi pohjaväri perustuu kansainväliseen suositukseen, jonka mukaan matkailukohteiden ja -palveluiden merkkien tulisi olla ruskeita. Osa tunnuksista on kansainvälisiä, osa vain Suomessa käytettäviä. Aiemmin Suomessa on ollut vain yksi ruskeapohjainen, matkailutiestä kertova liikennemerkki.

Tieliikenneasetuksen muutos ruskeapohjaisista liikennemerkeistä tuli voimaan 26. helmikuuta 2007. Yksi tärkeimmistä asioista uudessa palvelukohteiden viitoitusohjeessa on opastelupien määräaikaisuus ja lausuntojen pyytäminen

tarvittaessa kattojärjestöiltä. Tällä menettelyllä pyritään varmistamaan palvelukohteen laatu ja opasteiden ajantasaisuus.

*LVM:n toteuttama ja ylläpitämä **Matka.fi** valtakunnallinen aikataulupalvelu* ulkoistettiin loppuvuodesta 2006 Tielikelaitokselle (nykyisin Destia Oy). Matka.fi:n ylläpito ja kehittäminen oli tarkoitus toteuttaa siten, että nykyiset tiedontuottajat ja muut mahdolliset hyötyjät tulevat jatkossa rahoittamaan koko palvelun ja valtion tuki putoaa pois. Tavoiteaikataulu sopimuksessa on kolme vuotta.

Muita tiedontuottaja- ja rahoittajatahoja ovat Tiehallinto, joka tulee jatkossa ylläpitämään palvelussa käytettävää pysäkki- ja terminaalitydostoa (digistop) eli integroimaan sen osaksi Digiroadia. VR tuottaa junatiedot, Finavia lentoliikennetiedot, Merenkululaitos laivaliikenteen tiedot, lääninhallitukset linja-autoliikenteen tiedot ja taksiasemien tiedot ja YTV alueensa liikennetiedot. Kaikki ao. tahot rahoittavat myös palvelua. Lisäksi tietoja kerätään kahdeksasta kaupungista. Tulevaisuudessa rahoitusta on tarkoitus kerätä kaupungeista, joiden ei tarvitse matka.fi:n takia rakentaa omaa reittiopasta sekä kaupallisista palveluista ja mainoksista.

Tiehallinto pohtii omalta osaltaan, miten voisi paremmin informoida omista palveluistaan. Yksi esimerkki on levähdysaluekartta, jota on toivottu Tiehallinnon internetsivuilla. Kartasta näkisi mm. levähdysalueen varustetason.

Teiden varsille sijoittuvat infopisteet on pyritty huomioimaan parhaillaan monessa tiepiirissä työn alla olevissa **maakunnallisissa opastussuunnitelmissa**. Näissä suunnitelmissa luodaan strategia maakunnan opastuksen pitkäjänteiselle kehittämistyölle ja yhtenä osana ovat juuri miehitetyt ja miehittämättömät infopisteet. Suunnitelmien avulla toteutuu myös eri alueiden tasa-arvoisuus opastusasioissa, kun kaikki kohteet on määritelty joka tiepiirissä samojen kriteerien mukaan. Opastusjärjestelmää on kehitettävä yhteistyössä mm. kunnan kanssa.

4) Koulutuksella ja tutkimuksella vahvempi ammattitaito ja osaavaa työvoimaa

11. Matkailualan koulutuksen kehittämisen lähtökohtien määrittäminen

OPM: Korkeakouluissa matkailualan koulutuksen päävastuu on ammattikorkeakouluilla, joita yliopistot tukevat tutkimustoiminnallaan. Yliopistot harjoittavat matkailuun liittyvää tutkimusta erityisesti Lapin yliopistossa ja Joensuun yliopistossa.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan 2007 - 2012 sisältyvissä koulutustarjonnan määrällisissä tavoitteissa on otettu huomioon matkailualan kasvava työvoimatarve.

OPH: Tutkintojen perusteiden kehittämistyössä otetaan huomioon matkailualan moninaiset tarpeet ja liitännät muihin aloihin. Tutkintojen perusteiden rakennetta kehitetään niin, että opiskelijoilla ja tutkinnon suorittajilla on valinnan mahdollisuuksia omien tarpeiden, matkailuyritysten tarpeiden ja alueellisten tarpeiden mukaisesti. Näin varmistetaan ammattitaitoisen työvoiman ja moniosaajien saatavuus alalle.

Kehitetään sekä perustutkintoja alalle tuleville nuorille ja aikuisille että ammattitutkintoja, joissa näytetään osaaminen eli alalla vaadittava ammattitaito.

Tehdään tiivistä yhteistyötä työelämän sidosryhmien kanssa, jotta tutkintojen perusteet vastaisivat mahdollisimman hyvin matkailualan työpaikkojen tarpeita.

OPH ja OPM: Matka 2020 -hankkeen tuloksia hyödynnetään matkailualan perustutkinnon tarkistamistyössä, joka käynnistyi vuonna 2007 ja päättyy vuonna 2009, kun tarkistetut perustutkinnon perusteet otetaan käyttöön. Matkailualaa käsiteltiin myös Palvelut 2020 – hankkeessa, lähinnä majoitus- ja ravitsemispalvelujen osalta. Myös Palvelut 2020 – hankkeen tuloksia on tarkoitus hyödyntää matkailualan tutkintojen uudistamisessa ja muussa mara-alan koulutuksen kehittämisessä.

Matka 2020 -hankkeen tuloksia hyödynnettiin lisäksi Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2007 - 2012 laadinnassa, erityisesti kehittämissuunnitelmaan sisältyvien koulutustarjonnan määrällisten tavoitteiden asettamisessa.

Valtioneuvosto on linjannut Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa matkailualaa palvelevien koulutusalojen aloittajatavoitteet seuraavasti:

	Tavoite 2012	Uudet opiskelijat vuonna 2006
Matkailuala		
Ammatillinen peruskoulutus	700	1 006
Ammattikorkeakoulu	550	843
Yliopisto	50	49
Majoitus- ja ravitsemisala		
Ammatillinen peruskoulutus	5 000	5 077
Ammattikorkeakoulu	450	421

12. Matkailukoulutuksen työelämälähtöisyyden vahvistaminen

13. Kehittäjien, kouluttajien ja rahoittajien matkailuosaamisen lisääminen

Julkishallinnon ja YTN:n jäsenlaitosten matkailurahoittajille järjestetään yhteistyössä TEM Toimialapalvelun, MEKin, Finnveran ja TE-keskusten kanssa vuosittain **Matkailun toimialapäivät**, johon osallistuu noin 50 – 80 rahoittajaa.

TEM: Matkailun toimialajohtaja kehittää erityisesti rahoittajille suunnattuja tapahtumia lisäämään rahoittajien tietämystä matkailutoimialasta.

OPH: toteutti **matkailualan opettajien osaamisesta ja työelämäyhteistyöstä** selvityksen, jonka tulokset valmistuivat vuoden 2007 lopussa. Selvityksen mukaan merkittävin osaamisen puute on työelämätietouden vanhentuneisuus ja kapea-alaisuus. Muuttuva toimintaympäristö asettaa paineita myös opettajien osaamiselle. Työelämäjaksojärjestelmää tulisi kehittää sellaiseksi, että se mahdollistaa opettajien joustavan siirtymisen työelämään. Lisäksi työelämäyhteistyöhön liittyviä käytänteitä tulisi kehittää. Tulokset pyritään viemään ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämiseen sekä ammatilliseen opettajankoulutukseen.

TEM: Matkailun toimialajohtaja suunnittelee ja toteuttaa matkailurahoittajille suunnattua matkailualan täsmäkoulutusta. Koulutusohjelma käynnistyy aluehallintouudistuksen edetessä vuoden 2008 aikana.

14. Kulttuurien tuntemuksen vahvistaminen

OPH ottaa kulttuurituntemuksen lisäämisen huomioon osaamisvaatimuksissa matkailualan perustutkinnon perusteita tarkistettaessa.

15. Matkailun tutkimusstrategian laadinta

TEM: Ministeriö julkaisi yhteistyössä MEKin kanssa kesäkuussa 2007 ” **Suomen matkailun aluerakenne 2005** ” –tutkimuksen, jossa selvitettiin Suomen matkailun aluerakennetta kunta- ja maakuntatasolla sekä kysynnän että tarjonnan osalta.

TEM osallistuu **Suomen matkailututkimuksen määrän, profilaation ja laadun kartoitukseen**, jonka toteuttaa Matkailualan verkostoyliopisto yhdessä CEMAT-tutkimuslaitoksen (Helsingin kauppakorkeakoulu) kanssa. Tarkoituksena on selvittää eri tieteenaloilla käynnissä olevat matkailuun ja vapaa-aikaan liittyvät tutkimushankkeet sekä tutkimusjulkaisut vuosilta 2003–2008. Tutkimushankkeen tavoitteena on matkailututkimuksen osaamisen vahvistaminen, alan tutkimustoiminnan orientaation kehittäminen sekä tutkimustiedon ja –osaamisen siirron tehostaminen. Tutkimushanke valmistuu 30.9.2008 mennessä.

Tilastokeskus: Vuoden 2006 **matkailun tilinpidon tiedot** julkistettiin Tilastokeskuksen internetsivuilla huhtikuussa. Alueellisen tilinpidon tietojen päivytyksestä neuvotellaan vuoden 2008 aikana.

Tilastokeskus laajensi vuoden 2007 alussa **majoitustilastojen** kattavuutta ottamalla tilastoinnin piiriin mukaan myös keskusvaraamot, joiden kautta osa matkailukeskusten mökkivuokrauksesta tapahtuu.

Joensuun yliopiston Matkailualan opetus- ja tutkimuslaitos ja alueellisia ammattikorkeakouluja ovat rakentamassa ”**Alueelliset tietovarannot**” –hanketta, jonka tavoitteena on selvittää alueellisesti matkailualan yritystoimipaikat, toiminnan luonne ja laajuus. Hanke vastaa toteutuessaan erityisesti tarpeeseen selvittää ns. ei-rekisteröidyn majoitustoiminnan määrää ja laatua.

YM: ”**Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kysyntä**” –tutkimushanke on käynnistetty ympäristöministeriön ja opetusministeriön rahoituksella. Tutkimuksen toteuttaa METLA vuosina 2007 – 2011.

16. Alueita palvelevan tutkimustoiminnan kehittäminen

YM: Vuonna 2007 – 2008 laaditaan ympäristöministeriön rahoituksella selvitys rannikkoalueen virkistysmahdollisuuksien riittävydestä erityyppisiin tarpeisiin. Selvitys palvelee Suomen rannikkostrategian täytäntöönpanoa.

17. Tutkimustiedon hyödyntämisen lisääminen

MEK: Tutkimustietopankin rakentaminen ja sijoittaminen varmistetaan matkailun tutkimusstrategian laadinnan yhteydessä.

5) Infrastruktuuria kehittämällä lisää toimivuutta ja kilpailukykyä

18. Matkailun kokonaisvaltaisten kehittämissuunnitelmien (Master Plan) tukeminen

19. Matkailua palvelevan tieto- ja viestintäteknologiainfrastruktuurin kehittäminen

TE-keskusten rahoitusinstrumentit soveltuvat matkailuyrityksiä palvelevan informaatio- ja viestintäteknologian uusien sovellusten käyttöönoton edistämiseen.

20. Monipuolisen majoitustarjonnan varmistaminen

21. Reitistöjen ja niitä tukevan infrastruktuurin toimivuuden parantaminen

***Tiehallinto:** Pyörämatkailureittejä ei ole valtakunnan tasolla kehitetty aktiivisesti, mutta erilaisten matkailureittihankkeiden yhteydessä on huomioitu myös kevyt liikenne. Esimerkiksi Turun tiepiiri on mukana Saariston rengastien kehittämisessä.*

***YM:** Selvitys valtakunnallisista moottorikelkkaväylistä valmistuu vuonna 2008. Moottorikelkkaväyliä koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan vuosina 2008 -2009.*

Suomen standardisoimisliitto uudistaa ulkoilua ja urheilua koskevaa standardia (SFS 4424:2002) vuosina 2008 – 2009.

Reittien luokitusjärjestelmä on otettu käyttöön Metsähallituksessa. Koeluokitukset on tehty noin viiteen reittiin. Esteettömät reitit luokitetaan vuonna 2008. Suomen Latu edistää luokittamista omin voimin kuntakentässä.

22. Matkailukohteiden – ja alueiden esteettisyyden lisääminen

Tiehallinto: Tiepiireissä on tehty linjauksia Tiehallinnon ylläpitämien tienvarsipalveluiden siisteyden lisäämiseksi. Levähdysalueiden jäteongelma ja rakenteisiin kohdistuva vandalismi ovat pakottaneet tiepiirit poistamaan taukopaikoilta jäteastioita, WC-rakennuksia ja kalusteita.

Uusien ja peruskorjattujen teiden ympäristöä on maisemoitu mm. luiskiin tehtävillä istutuksilla ja luonnonmateriaalien käytöllä.

YM edistää Pallastunturin matkailualueen kehittämistä. Kolin alueen kesäkäytön edellytyksiä parannetaan. **MH** tekee kestävän luontomatkailun suunnitelmaa Pallas-Yllästunturin ja Pyhä-Luoston kansallispuistojen alueille.

Kansallisten kaupunkipuistojen verkostoa kehitetään. Hämeenlinnan kansallinen kaupunkipuisto perustettiin vuonna 2001, Heinolan ja Porin kansalliset kaupunkipuistot perustettiin vuonna 2002 ja Hangon kansallinen kaupunkipuisto perustettiin vuonna 2008.

6) Matkailuelinkeinon säädösympäristöä kehittämällä kannattavampi yritystoiminta

23. Ravintolapalvelujen arvonlisäveron alentaminen eurooppalaiselle keskitasolle

24. Matkailua erityisesti rasittavien verojen ja maksujen kohtuullistaminen

TEMin matkailun tutkimussuunnitelmaan on kirjattu esitys tutkimuksen toteuttamisesta matkailuelinkeinoa koskevien veroluonteisten maksujen alentamisen vaikutuksista yritysten kannattavuuteen sekä siihen liittyen Suomeen sovellettavissa olevista muiden maiden vero- ja kannustekäytännöistä.

25. Koulujen loma-aikojen ajoittaminen matkailuelinkeinolle suotuisimmiksi

26. Matkailun yritystoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen

TEMin matkailun tutkimussuunnitelmaan on kirjattu esitys luoda käytännönläheinen opas matkailun yritystoimintaa koskevista lupamenettelyistä.

7) Matkailutoimijoiden työnjakoa selkeyttämällä ja verkostoitumista lisäämällä tehokkuutta kehittämiseen

27. Matkailutoimijoiden välisen työnjaon selkeyttäminen ja toiminnan kehittäminen

TEM: Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama työryhmä jätti helmikuussa 2007 esityksen Julkisin varoin tapahtuvan, ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkailun edistämisen tarpeista, toiminnan organisoimisesta sekä tarvittavista määräraha- ja muista resursseista.

MEKin johtokunta päätti toteuttaa esityksen mukaiset toimenpiteet vuoden 2008 loppuun mennessä:

Kaikki MEKin ulkomaantoimistot suljetaan vuoden 2008 aikana. MEKiin jää alle 30 henkilöä töihin.

MEK ostaa matkailun edistämispalvelut ulkomailla Finpron vientikeskuksilta, joka palkkaa työhön vajaa 20 henkilöä. Ko. henkilöiden työn ohjauksesta ja toiminnasta vastaa MEK. Matkailuelinkeinon päin, MEKin toiminta jatkuu ennallaan.

Toiminnan painopisteitä jatkossa ovat:

- 1. Suomen matkailun maakuva työ (imagomarkkinointi) tuettuna tuotekampanjoilla.*
- 2. Markkinatiedon hankinta, jalostus ja siirtäminen matkailuelinkeinon käyttöön.*
- 3. Suurien tuotekehityskokonaisuuksien valtakunnallinen koordinaatio matkailustrategian määrittelemien teemojen pohjalta (lumi- ja joulutuotteet, vesistötuotteet, suomalaiset hyvinvointituotteet, tapahtumat)*

8) Rahoitusta strategian mukaisesti kohdentamalla nopeampaa kasvua

28. Julkisen rahoituksen kohdistaminen strategian painopisteiden ja kärkiteemojen toteutukseen

TEM: Toimialapalvelun toimialapäälliköiden matkailua koskevissa **rahoitusnäkemyksissä** on korostettu Suomen matkailustrategian ja sen perusteella annetun valtioneuvoston periaatepäätöksen merkitystä ja tuen kohdentamista strategiassa valittujen tavoitteiden toteutumiseksi.

OPM:n pääluokassa olevasta kulttuuriviennin määrärahasta rahoitetaan viennin kärkihankkeita, joissa kehitetään muun muassa markkinointia ja tuotteistusta. Tämä voi koskea myös kulttuurin matkailulliseen tuotteistamiseen liittyviä hankkeita. Määrärahojen niukkuudesta johtuen ei tästä määrärahasta ole käytännössä kuitenkaan voitu juurikaan kohdentaa rahoitusta kulttuurimatkailun tukemiseen.

OPM:n koordinoimasta valtakunnallisesta ESR-osarahoitteisesta **Luovien alojen yritystoiminnan kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisohjelmasta** on mahdollista kohdentaa tukea kulttuuriin pohjautuvien matkailutuotteiden tuotekehityshankkeisiin.

MMM: Käynnistymisvaiheessa olevaan **Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan** sisältyy matkailuelinkeinojen edistämistä koskeva toimenpide, jonka julkinen rahoitus vuosina 2008 - 2013 on alustavan suunnitelman mukaan yhteensä noin 30 m€. Toimenpiteen tavoitteissa on otettu huomioon matkailustrategian painotuksia: tuotteiden saaminen kansainvälisille markkinoille, teemapohjainen aktiviteettituotteiden (suomalaiset hyvinvointimatkailutuotteet) kehittäminen ja vaellusreitistöjen viimeistely matkailukäyttöä varten. Ohjelman yritysrahoituksella (julkinen rahoitus kaikkeen yritystukeen vuosina 2007 - 2013 yhteensä noin 350 m€) on mahdollista tukea merkittävässä määrin strategiassa määriteltyjen painopisteiden ja kärkiteemojen toteuttamista. Päätyväällä ohjelmakaudella matkailuyritysten osuus yritystuesta oli noin neljännes, joten tästä arvioiden yritysrahoitusta maaseudun matkailuyrityksille voisi kohdentua tulevilla ohjelmakaudella yhteensä noin 90 m€.

Manner-Suomen maaseutuohjelma mahdollistaa valtakunnallisten hankkeiden toteuttamisen mm. matkailuelinkeinojen edistämisen ja kehittämisen osalta. Valtakunnallisia hankkeita päästään rahoittamaan aikaisintaan vuonna 2009.

TEM: Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa olevaa **maakunnan kehittämisrahaa** (mom. 32.50.43) saa käyttää alueiden elinkeinotoiminnan omaehtoiseen kehittämiseen, osaamiskeskus-, aluekeskus- ja kaupunkipoliittisiin toimenpiteisiin, maaseudun ja saariston kehittämiseen sekä seudullisiin yhteistyöhankkeisiin. Työ- ja elinkeinoministeriön omaan käyttöön jätetään vuosittain pieni osa määrärahasta, jolla voidaan osallistua valtakunnallista tai alueellista merkitystä omaavien lähinnä kehittämis- tai tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

29. Matkailua rahoittavien viranomaisten yhteistyön kehittäminen ja työnjaon selkeyttäminen

TEM on palkannut matkailun toimialajohtajan Anneli Harju-Auttin parantamaan TE-keskusten alueellista matkailuyhteistyötä. Yhteistyötä edistetään erityisesti alueellisten julkisrahoittajien matkailutiimien ja –työryhmien toimintaa aktivoimalla ja Suomen matkailustrategian tavoitteiden ja toimenpiteiden tunnettuuden lisäämisellä.

30. EU:n suorien rahoitusmahdollisuuksien hyödyntämisen lisääminen

Varsinais-Suomen TE-keskuksessa toimineen Euro Info Centerin keväällä 2008 uudistunut toiminta Enterprise Europe Network –yksikkönä seuraa ja tiedottaa muiden toimialojen ohella matkailualaa ja erityisesti pk-yrityksiä ja yritysverkostoja koskevaa informaatiota EU:n kansainvälistymis- ja innovaatiopalveluista ja mahdollisuuksista.

Vuonna 2008 yksikkö laati infopakettin pk-yrityksille EU:n rahoitusmahdollisuuksista. Informaatiossa huomioidaan matkailuyritysten näkökulma. Informaation jakelumuotoja ovat temaattiset seminaarit, infotilaisuudet ja uutiskirjeet. Tietoa toiminnasta jaetaan myös Enterprise Europe Networkin omilla ja Yritys-Suomi verkkosivuilla.

31. Suomen markkinointi ulkomaisten matkailuinvestointien kohdemaana

Invest in Finland on käynnistänyt toimenpiteet markkinoidakseen Suomea matkailuinvestointien kohteena. Suomen potentiaali ja vahvuudet ulkomaisille investoinneille matkailusektorilla on tutkittu. Potentiaalit ovat erityisesti hyvinvointimatkailun kasvussa, luontoaktiiviteettien merkityksen lisääntymisessä, turvallisuushakuisuuden korostumisessa ja ilmaston muutoksen aiheuttamissa muutoksissa alalla. Mahdollisiksi suorien ulkomaisten investointien kohteiksi on tunnistettu kiinteistöinvestoinnit kasvavissa matkailukeskuksissa ja kaupunkikeskuksissa sekä majoituspalveluliiketoiminnan harjoittamisessa. Edelleen mahdollisia investointikohteita ovat erityisesti kehittyvien ja merkittävimpien hiihtokeskusten rinneyhtiöiden liiketoiminnot, Suomen luontoon liittyvä erikoismatkailu, safaritalojen liiketoiminnot, urheiluopistot ja erikoismatkatoimistot.

Isossa-Britanniassa vuonna 2007 tehdyssä markkinaselvityksessä selvisi, että mm. kansainväliset hotelliketjut on kiinnostava kohderyhmä. Kansainvälisiä hotelliketjuja kontaktoitaessa on käynyt ilmi, että Suomi markkinana kiinnostaa, mutta yhtenä esteenä tänne tulolle nähdään hotellikiinteistöjen osalta kiinteät vuokrasopimukset, joita Pohjoismaiden ulkopuolella ei hotelliliiketoiminnassa juuri enää tehdä. Matkanjärjestäjäpuolella on myös tiettyä kiinnostusta investoida omiin kohdepalveluihin Suomessa matkustajamäärien kasvaessa. Selvityksen mukaan Suomessa kiinnostaa kohteen uutuusarvo, väljyys, kohtuullinen hintataso, hyvin koulutettu työvoima ja Venäjän potentiaali. Venäjän suunnalta on nähtykin jo joitakin

investointeja matkailusektorille. Mielenkiintoinen oli myös espanjalaisyrityksen investointi suomalaisiin huvipuistoihin.

9) Lisätyt toimenpiteet:

32. Virallisen hotelliluokituksen toteuttaminen Suomessa

Vuoden 2007 silloisen kauppaja- ja teollisuusministeriön matkailun ajankohtaisseminaarissa strategiaan päätettiin suurella äänen enemmistöllä lisätä tarve saada Suomeen hotelliluokitus, joka tänä päivänä on käytössä lähes kaikissa Euroopan maissa.

Seminaarin jälkeen KTM oli yhteydessä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:hyn ja pyysi sitä selvittämään edellytyksiä luokituksen toteuttamiseksi Suomessa. MaRa käsitteli asiaa elokuussa 2007 hallituksen kokouksessaan, joka oli yksimielisesti sitä mieltä, ettei hotelliluokitusjärjestelmän luominen ole tarpeellista. Hallituksen näkemyksen mukaan järjestelmän luomisesta ja sen kustannuksista aiheutuvat haitat ovat suurempia kuin järjestelmän edut.

Perusteluiksi on mainittu, että ulkomailta Suomeen suuntautuva matkailu on kehittynyt erittäin suotuisasti (kasvu vuonna 2006 + 12 % hotelliyöpymisten osalta) ja että hotelliluokitusjärjestelmän puuttuminen ei ole estänyt Suomen myymistä kongressien pitopaikkana. Vuonna 2006 Suomi, Helsinki ja Tampere menestyivät kansainvälisten järjestökongressien maailmanlaajuisessa vertailussa erittäin hyvin.

Keskeisin syy sille, miksi MaRan mielestä hotelliluokitusjärjestelmää ei kannata luoda on, ettei luokitus kerro hotellin tasosta ja viihtyisyydestä. Pohjoismaiset ja muunkin Euroopan hotelliluokitusjärjestelmät mittaavat teknisiä, kaavamaisia asioita. MaRan selvitysten mukaan (luokittelivat Helsingissä kaksi eritasoista hotellia Ruotsin mallin mukaan) korkeatasoinen hotelli ei voi saada hyvää tähtiluokitusta, jos esimerkiksi vain pienikin osa sen huoneista on luokituskriteerien mukaan liian pieniä tietyn tähtitason saavuttamiseksi tai jos esimerkiksi hotellihuoneessa ei ole riittävää määrää tuoleja. MaRan näkemyksen mukaan luokitusjärjestelmän kehittäminen niin, että se mittaisi teknis-muodollisten asioiden lisäksi myös hotellin viihtyisyyttä ja palvelutasoa, ei ole käytännössä mahdollista.

MaRan näkemyksen mukaan luokitusjärjestelmän käyttöönotto merkitsisi suomalaiselle hotellielinkeinolle suuria kustannuksia, jotta yritykset saisivat tähtiluokituksen, johon ne katsovat kuuluvansa. Myös järjestelmään liittyvän hallinnon perustaminen maksaisi, koska hotellin tähtiluokitus tulisi tarkastaa vähintään joka toinen vuosi. Lisäksi MaRa katsoo, etteivät Euroopassa olevat järjestelmät ole vertailukelpoisia ja siten ne eivät paranna matkailijan mahdollisuuksia vertailla eri maiden hotelleja.

Silloinen kauppaja- ja teollisuusministeriö katsoi saadun selvityksen perusteella, ettei luokitusjärjestelmän rakentaminen ja käyttöönotto ilman hotellielinkeinon sitoutumista ja myös rahallista panostusta ole mahdollista.

Sitten on tehty esitys, että asiaa vielä selvitetäisiin mm. MaRa ry:n ja Kuluttajaviraston kanssa.

33. Matkailun ja elämystuotannon osaamisklusteri

Kansallinen osaamiskeskusohjelma keskittyy kansainvälisesti korkeatasoisen osaamisen hyödyntämiseen alueellisten vahvuuksien pohjalta. Matkailutoimialalla kehittämälustana on matkailun ja elämystuotannon osaamisklusteri, jonka avulla tehostetaan osaamiskeskusten välistä yhteistyötä. Klusteri kokoaa laajasti eri alueilla sijaitsevien osaamiskeskusten keskeiset toimijat yhteistyöhön strategisten kehittämissuunnitelmien (2007-2013) toteuttamiseksi.

Klusterin runko muodostuu neljästä eri alueella sijaitsevasta osaamiskeskuksesta Rovaniemellä, pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Savonlinnassa sekä yhdestä liittännäisjäsenenä toimintaan liittyvästä keskuksista Jyväskylässä ja näiden toisiaan täydentävistä osaamisaloista.

Klusterin toiminnallinen runko muodostuu keskenään sidoksissa olevista yrityksistä, tutkimus- ja koulutusorganisaatioista ja julkisista yhteisöistä, joiden vuorovaikutus tuottaa selkeästi osoitettavissa olevaa hyötyä. Klusterin tärkein toiminnan muoto on verkostoyhteistyö.

Osaamisklusterin pääteemat ovat sähköisen liiketoiminnan menetelmät matkailutoimialalla, palvelumuotoilun menetelmät sekä elämyksellisyyden hyödyntäminen yritystoiminnassa ja tuotetarjonnassa.

Klusterin tavoitteena on mm. lisätä alalla toimivien yritysten kasvua, kannattavuutta ja kansainvälistymistä, kannustaa matkailu- ja elämysyrityksiä tutkimus- ja kehitystoiminnan ja tuotekehityksen lisäämiseen.

Matkailun ja elämystuotannon osaamisklusteri on mukana monissa matkailustrategian mukaisissa kehittämissuunnitelmissa. Se toteuttaa yhdessä MEKin kanssa tuotekehitystyöpajoja ja tuotetestausta. Klusteri on ollut mukana suunnittelemassa Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutin toimintamallia ja tutkimusohjelmaa. Klusteri tuottaa myös Matkailun ennakointihankkeen, jonka tavoitteena on koota eri alueiden ja laitosten tuottamat ennakointikokonaisuudet ja tuottaa kansallinen visio. Matkailun osaamisklusteri on yhdessä Elintarviketuotannon osaamisklusterin kanssa toteuttamassa Matkailijan ruokareittikokonaisuutta. Lisäksi kukin osaamiskeskus toteuttaa erilaisia kehittämissuunnitelmia alueillaan.